

Odborné vyjadřování a styl

NPOZ009, letní semestr, 1/1 Zk (2 body, 3 kredity)
středa 15:40–17:10, místnost S7 (Malostranské nám.)

Mgr. Marie Mikulová
mikulova@ufal.mff.cuni.cz
Ústav formální a aplikované lingvistiky, č. 420 (Malostranské nám.)

Mgr. Magda Ševčíková, Ph.D.
sevcikova@ufal.mff.cuni.cz
Ústav formální a aplikované lingvistiky, č. 409 (Malostranské nám.)

Stránka předmětu na wiki ÚFAL:
<https://wiki.ufal.ms.mff.cuni.cz/courses:pzo009>

Sylabus

- Stratifikace národního jazyka (jazyk odborný, hovorový, obecná čeština, běžně mluvený jazyk, dialekt, slang, argot). Funkční styl jako výběr jazykových prostředků adekvátních situaci promluvy. Odborné vyjadřování
- Čeština psaná a mluvená
- Fonetické, lexikální a gramatické prostředky ve službách funkčních stylů (synonymie, polysémie, víceznačnost, homonymie, antonymie, slova podobná, souznačná aj.). Jak jednoduše rozlišit, co je metonymie, metafora, synekdocha, frazeologie, přísloví; jak s nimi v textu zacházet
- Jaké jsou hlavní strukturální (syntaktické) nedostatky odborného vyjadřování a jak je odstraňovat. Které jazykové prostředky jsou zdrojem víceznačnosti
- Obsahově-logické vztahy a jejich jazykové vyjádření. Aktuální členění věty a slovosled
- Výstavba odborného textu, jeho nutné a fakultativní části. Struktura diplomové práce. Sestavení abstraktu. Citování literatury v odborném textu (podle požadavků MFF UK a podle norem ČSN ISO 690 a 690-2). Vyznačování korektur při přípravě konečné verze textu

Přednáška se zaměřuje na odborné vyjadřování a strukturu odborných textů. Budou probrány charakteristické rysy současných odborných textů a bude upozorněno na jejich nedostatky. Pozornost bude věnována také výstavbě odborného textu, citování literatury a vyznačování korektur. Dále se budeme věnovat např. rozdílu mezi psanou a mluvenou češtinou, funkčním stylům nebo rozvrstvení češtiny (čeština odborná, obecná, hovorová atd.). Cílem přednášky je vyložit, že jazyková kultura a tzv. jazyková správnost jsou závislé na situaci a cíli jazykového projevu a nemají být zaměňovány s knižností, složitostí nebo módností. Také při jazykovém vyjadřování jde o to, vybrat právě prostředky v pravou chvíli.

V **semináři** budou probírána témata doložená autentickými příklady. Pozornost bude věnována především identifikaci chyb v odborných textech a jejich odstraňování. V semináři bude rovněž procvičováno psaní abstraktu, citování odborné literatury a vyznačování korektur.

Požadavky ke zkoušce ((1)+(2))

(1) Vlastní odborný text v rozsahu pět až sedm normovaných stran (1 normovaná strana = 1800 znaků včetně mezer) na jedno z následujících témat:

- Výhody a nevýhody, které přináší vybraný programovací jazyk oproti jinému programovacímu jazyku
- Programy pro editaci a sazbu textů (porovnání dvou zvolených programů)
- Matematická lingvistika jako interdisciplinární obor
- Postavení češtiny v současné vědecké komunikaci

V textu bude citováno nejméně pět odborných textů (z toho alespoň tři musejí být dostupné v papírové podobě). Součástí textu bude abstrakt a seznam citované odborné literatury.

Termín odevzdání textu: čtvrtek 15. 4. 2010

(2) BUĎ alespoň pět dokladů stylistických chyb z tisku (s uvedením zdroje, odkud doklad pochází, a s podrobným vysvětlujícím komentářem); termín odevzdání: 15. 4. 2010, NEBO prezentace zvolené odborné publikace z předloženého seznamu literatury (zvláště podtržené tituly) v rozsahu 10 až 15 minut. Publikace bude prezentována v rámci semináře.

Odborný text a doklady stylistických chyb zašlete prosím na obě následující e-mailové adresy:
mikulova@ufal.mff.cuni.cz, sevcikova@ufal.mff.cuni.cz

Literatura

- základní normativní příručky češtiny:

Pravidla českého pravopisu

Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost

- knihy bezprostředně související s předmětem kurzu:

Čmejrková, S., Daneš, F., Světlá, J.: *Jak napsat odborný text*. LEDA, Praha 1999.

Eco, U.: *Jak napsat diplomovou práci*. Votobia, Olomouc 1997.

Janovec, L., Bušová, L., Říhová, A., Šamalová, M.: *Na co se nás často ptáte. Jak používat čárku a další interpunkční znaménka*. Klett, Praha 2006.

Sgall P., Hronek J.: *Čeština bez příkras*. H&H, Praha 1992.

Sgall, P., Panevová, J.: *Jak psát a jak nepsat česky*. Karolinum, Praha 2004.

Staněk, V.: *Jak psát správně čárky*. Fortuna, Praha 1997.

Svobodová, J.: *Průvodce českou interpunkcí*. Vade Mecum Bohemiae, Praha 2003.

Svozilová, N.: *Jak dnes píšeme / mluvíme a jak hřešíme proti dobré češtině*. H&H, Praha 2000.

Šesták, Z.: *Jak psát a přednášet o vědě*. Academia, Praha 2000.

text *Úprava diplomové práce na webu MFF UK* dostupný z <http://www.mff.cuni.cz/studium/obecne/dpayout.htm>

- knihy doplňující probírané problémy (výběrový seznam):

Austin, J. L.: *Jak udělat něco slovy*. FILOSOFIA, Praha 2000.

Čechová, M. a kol.: *Stylistika současné češtiny*. Nakl. Institutu sociálních vztahů, Praha 1997.

Černá, A., Svobodová, I., Šimandl, J., Uhlířová, L.: *Na co se nás nejčastěji ptáte*. Scientia, Praha 2002.

Čmejrková, S., Daneš, F., Kraus, J., Svobodová, I.: *Čeština, jak ji neznáte*. Academia, Praha 1996.

Daneš, F. a kol.: *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Academia, Praha 1997.

Daneš, F. a kol.: *O češtině pro Čechy*. Orbis, Praha 1960.

Eisner, P.: *Chrást i tvrz*. Lidové noviny, Praha 1992.

Eisner, P.: *Čeština poklepem a poslechem*. Pražské nakladatelství Jiřího Poláčka a B. Just, Praha 1996.

Hausenblas, K., Kuchař, J. (red.): *Čeština za školou*. Orbis Pyramida, Praha 1974.

Holasová T.: *Umíte dobře mluvit?* H&H, Praha 1992.

Jelínek, M., Švandová, B. a kol.: *Argumentace a umění komunikovat*. Pedagogická fakulta MU, Brno 1999.

Hoffmannová, J.: *Stylistika a...* Trizonia, Praha 1997.

Hoffmannová, J., Müllerová, O., Zeman, J.: *Konverzace v češtině*. Trizonia, Praha 1999.

Horecký, J.: *O jazyku a štýle (kriticky aj prakticky)*. Náuka, Prešov 2000.

Just, V.: *Slovník floskulí*. Academia, Praha 2003.

Kraus, J.: *Rétorika v evropské kultuře*. Academia, Praha 1998.

Meško, D. a kol.: *Akademická příručka*. Osveta, Martin 2006.

Šlosar, D., Steklík, J.: *Jazyčník*. Dokořán, Praha 2004.